

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä: Mäkinen, T. (2017) Sairaanhoidajakoulutusta Tampereella 60 vuotta. Teoksessa Jouni Tuomi & Päivi Karttunen (toim.) Sairaanhoidajakoulutusta 60 vuotta Tampereella. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Erillisjulkaisuja. 91-95.

URL: <http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/Muut/Sairaanhoidajakoulutusta-60-vuotta-Tampereella.pdf>

SAIRAANHOITAJAKOULUTUSTA TAMPEREELLA 60 VUOTTA

Tiina Mäkinen, KL, THM, SHO, koulutuspäällikkö



Sairaanhoitajakoulutus on kiinteä osa yhteiskunnan kehitystä. Koulutukseen vaikuttavat poliittiset päätökset, yhteiskunnassa tapahtuvat arvomuutokset sekä talous.

Muutokset terveydenhuollossa tuovat myös muutospaineita sairaanhoitajien koulutukseen. Yhteiskunnassa tapahtuva kehitys ja muutokset, uudet palvelumallit, uudenlaiset asiakkaat, työvoiman saatavuus ja tietotekninen kehitys vaativat sairaanhoitajilta uudenlaisia tietoja ja taitoja.

Sairaanhoitajien koulutukseen vaikuttavat myös globaalit megatrendit, jotka muuttavat terveydenhuoltoa sekä hiljaiset (heikot) signaalit, jotka liittyvät paljon teknologian kehittymiseen. Emme vielä osaa kuvitellakaan kaikkea, mitä on tulossa ja mihin maailmaan me sairaanhoitajia koulutamme.

Globaalit megatrendit esim. työnjaon muuttuminen, ympäristö ja ekologiset asiat, väestörakenteen muuttuminen, kulutuskäyttäytymisen muutokset ja teknologiakehitys vaikuttavat sairaanhoitajan koulutukseen ja käytännön työhön.

Listoja megatrendeistä on useita. Monet arvovaltaiset tahot nostavat esille terveydenhuollon neljä haastetta, jotka vaikuttavat sairaanhoitajien koulutukseen:

- 1) Vanhusten hyvä elämä (vanhusten terveydenhuolto)
- tämän ryhmän palveluihin vastaaminen

- 2) Terveysteknologia tulevaisuuden alana
 - sen tuomat mahdollisuudet
- 3) Vaikeiden sairauksien haaste (erikoissairaanhoito)
 - vievät suuren osan resursseista
- 4) Terveellinen elämä (terveyden edistäminen)
 - painopisteenä terveyden edistäminen

Kansainvälistyminen ja näyttöön perustuvan hoitotyön merkitys kasvaa huomattavasti. Lisäksi hoitotieteen teorioiden kehittäminen ja soveltaminen paikallisiin oloihin on tärkeää.

Näyttöön perustuva toiminta on yksi koulutuksen haasteista. Suomalaiset sairaanhoitajat eivät ole valmiita toimimaan näyttöön perustuen. Tämä selviää Itä-Suomen yliopistossa 4.7.2016 tarkistetussa Hannele Saundersin väitöskirjassa. Huolimatta siitä, että näyttöön perustuvan toiminnan on todettu tuottavan tasa- ja korkealaatuista hoitoa sekä parempia hoidon tuloksia pienemmin kustannuksin, sairaanhoitajat eivät johdonmukaisesti käytä näyttöä päivittäisessä työssään.

Osana edellä mainittua väitöskirjaa tutkittiin nyt ensimmäistä kertaa suomalaisten sairaanhoitajien valmiutta työskennellä näyttöön perustuen. Aineisto kerättiin kaikista maamme viidestä yliopistosairaalaista. Sähköiseen kyselyyn vastasi 943 sairaanhoitajaa, vastausprosentti oli 50. Vastaajien keski-ikä oli 44 vuotta ja työkokemus keskimäärin 18 vuotta.

Tulosten mukaan suomalaisilla sairaanhoitajilla ei ole riittävästi valmiuksia toimia näyttöön perustuen. He kyllä tietävät, mitä näyttöön perustuva toiminta on, mutta heiltä puuttuu paitsi tietoa siitä, miten pitäisi toimia, myös uskoa omiin kykyihinsä käyttää tätä tietoa kliinisessä työssä.

Väitöskirjassaan Saunders ehdottaa huomion kiinnittämistä kliinistä perustyötä tekeviin sairaanhoitajiin; heidän tietojensa edistämiseen ja kliinisen päätöksentekonsa tukemiseen. Sen sijaan, että tuleville sairaanhoitajille opetettaisiin tutkimuksen tekemisen taitoja, heidän tulisi saada valmiuksia siihen, kuinka yhdistää tutkimuksien tuottamaa tietoa jokapäiväiseen potilashoittoon.

Näyttöön perustuvan toiminnan pitäisi olla sisällytettynä kaikissa opinnoissa eikä minään erillisenä kurssina.

Tampereen ammattikorkeakoulussa tähän haasteeseen on vastattu jo usean vuoden ajan. Ensin koulutettiin terveystieteiden opettajat parhaaseen näyttöön perustuvaan toimintaan, ja sen myötä opiskelijat ovat saaneet valmiudet esim. tutkimustiedon hyödyntämiseen.

Väitöskirjan yhtenä osatyönä (Saunders, Vehviläinen-Julkunen & Stevens 2016) testattiin koulutusinterventiot, jolla pyrittiin vahvistamaan sairaanhoitajien valmiuksia toimia näyttöön perustuen ja tutkimustietoa hyödyntäen. Jo neljän tunnin mittainen koulutusinterventio paransi sairaanhoitajien itsetuottamusta käyttää näyttöön perustuvaa työtettä, ja lisäsi heidän tietojensa etenkin viikon kuluttua koulutusintervention jälkeen mitattuna, mutta ei enää niin selvästi kahdeksan viikon kuluttua. Koulutusinterventiot tulisi räätälöidä sairaanhoitajien koulutustason ja perustehtävän mukaan, jotta koulutus olisi vaikuttavaa. Koulutuksen hyöty tulisi realisoida välittömästi sen jälkeen, jotta opittu ei unohtuisi, vaan sitä voisi heti soveltaa kliiniseen todellisuuteen.

Tampereen ammattikorkeakoulussa on sairaanhoitajakoulutuksessa otettu käyttöön uusi opetussuunnitelma elokuussa 2016 samaan aikaan, kun sairaanhoitajakoulutus Tampereella täyttää 60 v. Edellinen opetussuunnitelma otettiin käyttöön 2013 ja nyt jo tuli tarve päivittää sitä. Sairanhoitajakoulutuksen uudessa opetussuunnitelmassa on sisäinrakennettu seuraavat juonteet:

- kansainvälinen toiminta ja monikulttuurisuus ja niiden vahvistaminen
- digitalisaatio:
 - digitaalinen ohjaus
 - mobiiliteknologian hyödyntäminen opetuksessa ja oppimisessa
- tki-toiminta, hanketyöskentely (myytävä koulutus)
- kestävä kehitys
- taloudellisuus.

Sairaanhoitajakoulutuksen opetuksen painopiste on siirtynyt opettajajohtoisesta opetuksesta opiskelijan itsenäisen oppimisprosessin ohjaamiseen sekä pedagogisen kehityksen myötä että ammattikorkeakouluihin kohdistuneiden rahoitusleikkausten vuoksi. Mobiiliteknologia on oiva porkkana rahoitusleikkauksiin vastaamisessa, koska juuri mobiiliteknologian avulla on mahdollista muuttaa terveysalan koulutuksen opetus- ja ohjausmenetelmiä tarvittavaan suuntaan. Tällä hetkellä kuitenkin tuntuu siltä, ettei mobiiliteknologiaa saada juurrutettua terveysalan koulutuksen opetussuunnitelmiin siinä tahdissa kuin teknologinen kehitys etenee. Sairaanhoitajakoulutuksen kentälle tarvitaan nyt innostusta ja luovaa ajattelua, jotta koulutus vastaisi tulevaisuudessa opiskelijoiden, työelämän ja koko yhteiskunnan vaatimuksiin – porkkana jää koulutuksen napattavaksi.

”Kuka tahansa voi opettaa ketä tahansa.” Tästä aiheesta saimme lukea toukokuussa Helsingin Sanomien Vieraskynä palstalta, jossa kaksi tunnettua poliitikkoa (Mäkisalo-Ropponen ja Pietikäinen) toivat esille epäkohtia suomalaisen sairaanhoitajakoulutuksen tasosta. Kirjoituksessaan he mainitsevat esimerkiksi, että sairaanhoitajakoulutuksessa sairaanhoitajan työtä voi opettaa kuka tahansa, vaikka ei olisi alan koulutusta, ja että opiskelijat vaiennetaan opiskeluaikana uhkailemalla ja pelottelemalla. Tampereen ammattikorkeakoulussa ei ole näin. Meillä opettajat ovat asiantuntijoita. Opetusalue heillä on juuri sellainen, johon he ovat saaneet koulutuksen. Heillä on työkokemusta, ja he päivittävät jatkuvasti osaamistaan tältä alueelta. Asia on aina ollut tärkeä, ja sitä käsitellään vähintäänkin kerran vuodessa kehityskeskustelussa. Jokainen voi opettaa sitä, missä he ovat hyviä. Viitaten vielä mainitsemaani kirjoitukseen, meidän opiskelijat eivät suostuisi huonoon, asiantuntemattomaan opetukseen. Meidän opiskelijoita ei lannisteta uhkailulla. Päinvastoin koetamme tehdä kaiken sellaisen, joka saa heidät innostumaan tulesta alastaan ja tuntemaan ammattiylpeyttä työssään.

Me sairaanhoitajakoulutuksen opettajat olemme innolla mahdollistamassa uusien opiskelijoiden kouluttautumista sairaanhoitajiksi. Tampereella on aina ollut suuri palo tähän asiaan ja se intohimo ja palo jatkokoon.

LÄHTEITÄ

Joutsenkoski, P. 2013. Sairaanhoidajan tulevaisuuden haasteet. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu. Luettu 3.9.2016. www.theseus.fi

Kaivo-Oja, J. 2012. Sairaanhoidajan ammatin tulevaisuus. Teoksessa I. Ranta (toim.) *Hoitotyön vuosikirja 2011. Sairaanhoidaja asiantuntijana*. Helsinki: Fio-ca Oy, 180–194.

Mäkisalo-Ropponen, M. & Pietikäinen, S. 2016. Sairaanhoidajaopintojen laatu on turvattava. Luettu 3.9.2016. www.hs.fi

Sairaanhoidaja AMK –koulutuksen opetussuunnitelma. 2016. Luettu 4.9.2016. www.tamk.fi

Sairaanhoidajaliitto. 2014. Opiskelu sairaanhoidajaksi. Luettu 2.9.2016. www.sairaanhoidajat.fi

Saunders, H. 2016. Nurses' Readiness for Evidence-Based Practice: Implementing the Paradigm Shift of Transforming Evidence for Clinical Practice. UEF Electronic Publications. Luettu 4.9.2016. <http://epublications.uef.fi/>

Saunders, H., Stevens, KR. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2016. Nurses' Readiness for Evidence-Based Practice at Finnish University Hospitals: A National Survey. *Journal of Advanced Nursing* 72 (8), 1863-74.

Strandell-Laine, C. 2016. Nappaako terveystieteen koulutus mobiiliteknologian porkkanan? Luettu 2.9.2016. <http://terveyttatieteesta.blogspot.fi>

Työministeriö. 2015. Terveystieteen suuret muutostekijät vuoteen 2020. Luettu 2.9.2016. <http://tymi.fakirimedia.com>